

Požary traw w 2015 roku

W 2015 roku powstało **82 802 pożarów traw** na łąkach i nieużytkach rolnych, co stanowiło **45% wszystkich pożarów** w Polsce (184 819). Prawie co drugi pożar, do którego doszło w naszym kraju w 2015 roku to pożar trawy.

Najwięcej pożarów traw odnotowano w marcu i kwietniu, łącznie **42 365**, co stanowiło **51%** wszystkich pożarów traw w 2015 roku

Średni czas trwania akcji gaśniczej pożaru trawy wynosił **67 minut**.

Średnio co **6 minut** strażacy wyjeżdżali do akcji gaśniczych związanych z pożarami traw.

Podczas akcji ratowniczych związanych z gaszeniem pożarów traw zużyto **256 353 000 litrów wody** co odpowiada pojemności **68 basenów olimpijskich**

Splonęło **42 703 hektarów** powierzchni, co odpowiada długości pasa około **427 kilometrów** i **1 kilometra** szerokości.

Szacowane straty w wyniku pożarów traw to **31 247 000 złotych**

Liczba strażaków uczestniczących w gaszeniu pożarów traw (PSP i OSP) – **668 649**

Liczba samochodów gaśniczych uczestniczących w gaszeniu pożarów traw (PSP i OSP) – **139 948**

Liczba samolotów uczestniczących w gaszeniu pożarów traw – **167**

Zrzuty wody z samolotów gaśniczych uczestniczących w gaszeniu pożarów traw - **664**

Przełom zimy i wiosny to okres, w którym wyraźnie wzrasta liczba pożarów traw na łąkach i nieużytkach rolnych.

Spowodowane jest to wypalaniem suchych traw i pozostałości roślinnych. Obszary zeszłorocznej wysuszonej roślinności stanowią doskonały materiał palny, co w połączeniu z działalnością ludzi skutkuje gwałtownym wzrostem pożarów (największa liczba pożarów traw przypada na marzec i kwiecień).

Za większość pożarów traw odpowiedzialny jest człowiek. Niestety wśród wielu ludzi panuje przekonanie, że spalenie suchej trawy użyźni w sposób naturalny glebę, co spowoduje szybszy i bujniejszy odrost młodej trawy, a tym samym przyniesie korzyści ekonomiczne.

Należy pamiętać, że po zimie trawy są wysuszone i palą się bardzo szybko. Prędkość rozprzestrzeniania się pożaru może wynosić ponad 20 km/h (szybki bieg to prawie 20 km/h, szybka jazda na rowerze to około 30 km/h). W rozprzestrzenianiu ognia pomaga także wiatr. W przypadku dużej jego prędkości i gwałtownej zmiany kierunku, pożary bardzo często wymykają się spod kontroli i przenoszą na pobliskie lasy i zabudowania. Niejednokrotnie w takich pożarach ludzie tracą dobytek całego życia. Występuje również bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi oraz zwierząt.

Działania gaśnicze zastępów ratowniczych jednostek ochrony przeciwpożarowej

Pożary traw na nieużytkach, z uwagi na ich charakter i zazwyczaj duże rozmiary, angażują znaczną liczbę sił i środków ratowniczych. Każda tego typu interwencja to poważny wydatek finansowy. Strażacy zaangażowani w gaszenie pożarów traw na łąkach i nieużytkach, w tym samym czasie mogą być potrzebni do ratowania życia, zdrowia i mienia ludzkiego w innym miejscu. Może się zdarzyć, że przez lekkomyślność ludzi związaną z wypalaniem traw, nie dojadą z pomocą na czas tam, gdzie będą bardzo potrzebni.

Zagrożenia dla lasów

Wypalanie traw to także bardzo duże zagrożenie dla lasów. Z uwagi na znaczne zalesienie niektórych województw, łąki wraz z terenami upraw rolnych dość często sąsiadują z gruntami leśnymi. Ogień z suchych traw porastających nieużytki niejednokrotnie przenosi się na obszary leśne, niszcząc bezpowrotnie młode drzewostany, a drzewostany dojrzałe i starodrzewia poważnie uszkadzając.

Straty ekologiczne spowodowane wypalaniem traw - pożary traw niszczą faunę i florę

- Ziemia wyjąławia się, zahamowany zostaje bardzo pożyteczny, naturalny rozkład resztek roślinnych oraz asymilacja azotu z powietrza.
- Do atmosfery przedostaje się szereg związków chemicznych będących truciznami zarówno dla ludzi jak i zwierząt.
- Niszczony są miejsca lęgowe wielu gatunków ptaków gnieźdzących się na ziemi i w krzewach. Palą się również gniazda już zasiedlone, a zatem z jajeczkami lub pisklętami (np. tak lubianych przez nas wszystkich skowronków).
- Dym uniemożliwia pszczołom i trzmielom oblatywanie łąk. Owady giną w płomieniach, co powoduje zmniejszenie liczby zapylonych kwiatów, a w konsekwencji obniżenie plonów roślin.
- Giną zwierzęta domowe, które przypadkowo znajdą się w zasięgu pożaru (tracą orientację w dymie, ulegają zaczadzeniu). Dotyczy to również dużych zwierząt leśnych, takich jak sarny, jelenie czy dziki.
- Płomień niszczy miejsca bytowania zwierzyny łownej, m.in. bażantów, kuropatw, zajęcy, a nawet saren.
- W płomieniach lub na skutek podwyższonej temperatury ginie wiele pożytecznych zwierząt kręgowych: płazy (żaby, ropuchy, jaszczurki), ssaki (krety ryjówki, jeże, zajęce, lisy, borsuki, kuny, nornice, badylarki, ryjówki i inne drobne gryzonie).
- Przy wypalaniu giną mrówki. Jedna ich kolonia może zniszczyć do 4 milionów szkodliwych owadów rocznie. Mrówki zjadając resztki roślinne i zwierzęce ułatwiają rozkład masy organicznej oraz wzbogacają warstwę próchnicy, „przewietrzają” glebę. Podobnymi sprzymierzeńcami w walce ze szkodnikami są biedronki, zjadające mszyce.
- Ogień uśmierca wiele pożytecznych zwierząt bezkręgowych, m.in. dżdżownice (które mają pozytywny wpływ na strukturę gleby i jej właściwości), pająki, wiję, owady (drapieżne i pasożytnicze).
- Podczas pożaru powstaje duże zadymienie, które jest szczególnie groźne dla osób przebywających w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca spalania, z uwagi na wysoką toksyczność dymu.
- Duże zadymienie powoduje zmniejszenie widoczności na drogach i liniach kolejowych, co może prowadzić do powstania groźnych w skutkach kolizji i wypadków.
- Od palącego się poszycia gleby, zapaleniu ulega podziemna warstwa torfu, który może spalać się do kilku metrów w głąb w zależności od jego porowatości związanej z dostępem tlenu. Są to pożary długotrwałe (nawet do kilku miesięcy) i wyjątkowo trudne do ugaszenia. Ponadto, w przypadku, gdy zwykła łąka po pożarze traw regeneruje się przez kilka lat, to pokłady torfu potrzebują na to wiele setek lat.

Wypalanie traw jest zabronione

Określa to m.in. ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. nr 92, poz. 880 z późn. zm.),

- Art. 124. „Zabrania się wypalania łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych oraz trzcinowisk i szuwarów”.
- Art. 131: „Kto wypala łąki, pastwiska, nieużytki, rowy, pasy przydrożne, szlaki kolejowe, trzcinowiska lub szuwały - podlega karze aresztu albo grzywny”.

Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t. j. Dz. U. z 2005 r. nr 45, poz. 435 ze zmianami);

- Art. 30 ust. 3 pkt 3 "w lasach oraz na terenach śródleśnych, jak również w odległości do 100 m od granicy lasu, zabrania się działań i czynności mogących wywołać niebezpieczeństwo, a w szczególności:
 1. rozniecenia ognia poza miejscami wyznaczonymi do tego celu przez właściciela lasu lub nadleśniczego,
 2. korzystania z otwartego płomienia,
 3. wypalania wierzchniej warstwy gleby i pozostałości roślinnych”.

Za wykroczenia tego typu grożą surowe sankcje:

- Art. 82, § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeksu wykroczeń (Dz. U. z 1971 Nr 12, poz.114 ze zmianami) – kara aresztu, nagany lub grzywny, której wysokość w myśl art. 24, § 1 może wynosić od 20 do 5000 zł.
- Art. 163. § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997r. Nr 88 poz. 553 ze zmianami) stanowi: „Kto spowoduje zdarzenie, które zagraża życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach, mające postać pożaru, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10”.

Dopłaty bezpośrednie UE dla właścicieli gruntów rolnych

W walce ze zjawiskiem wiosennego wypalania traw włączyła się Unia Europejska. Założenia polityki rolnej UE regulują między innymi zagadnienia ochrony środowiska w rolnictwie.

Jednym z narzędzi umożliwiających dokonywanie pozytywnych przemian w tym sektorze jest system dopłat bezpośrednich. Ta forma wsparcia unijnego, zobowiązuje użytkownika gruntów do utrzymania ziemi w dobrej kulturze rolnej - art. 2 ust 1 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o płatnościach bezpośrednich do gruntów (Dz. U. z 2004 r. Nr 6, poz. 40 ze zmianami).

Naruszenie zasad określonych w akcie wykonawczym do ustawy tj. rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych wymagań utrzymywania gruntów rolnych w dobrej kulturze (Dz. U. nr 65, poz. 600 ze zmianami), między innymi poprzez wypalanie areałów rolnych (§3 ust. 2) skutkować powinno działaniami kompetentnych organów w zakresie ograniczenia lub cofnięcia tej formy pomocy finansowej. Podczas intensywnego prowadzenia prac rolnych na polach, także dochodzi do powstawania pożarów wskutek nieostrożności osób wykonujących te prace lub niesprawnego sprzętu technicznego

Inne akty prawne mówiące o problematyce wypalania traw.

W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 6 sierpnia 2004 r. w sprawie wzoru wniosku o przyznanie płatności z tytułu realizacji przedsięwzięć rolno-środowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt oraz zawartości planu tego działania,

W rozporządzeniu Rady Ministrów z 14 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania objętej planem rozwoju obszarów wiejskich.

Obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie minimalnych norm (poz. 1372).

- § 3. 1. - Zabrania się wypalania gruntów rolnych